

Kirkkohallituksen yleiskirje nro 1/2018

17.1.2018

VUODEN 2018 SEURAKUNTAVAALIT: Vaalilautakunnan asettaminen, äänestysalueet sekä vaaliasiakirjojen tilaaminen

Kirkolliskokous hyväksyi vaalisäännöksiä koskevat kirkkolain ja kirkon vaalijärjestyksen muutokset hallintovaliokunnan mietinnön mukaisina marraskuussa 2017. Kirkon vaalijärjestyksen muutos tulee voimaan samanaikaisesti kirkkolain muutoksen kanssa. Kirkkolain muutos vaatii voimaan tullakseen vielä eduskunnan hyväksynnän. Tavoitteena on, että muutokset tulevat voimaan tämän vuoden keväällä ennen seuraavia seurakuntavaaleja.

Uusien säännösten mukaan seurakuntavaalit pidetään vuonna 2018 marraskuun 3. sunnuntaina, eli 18.11. Ennakkoäänestys järjestetään tiistaista lauantaihin 6.-10.11.2018. Kirkkoherranvirasto ei ole enää pakollinen ennakkoäänestyspaikka vaan vaalilautakunta määrää ennakkoäänestyspaikat. Vaalilautakunnan jäsenen, vaalitoimitsijan ja –avustajan kelpoisuussäännökset tiukentuvat, sillä seurakuntavaaleissa ehdokkaana oleva ja hänen läheisensä eivät enää voi toimia näissä tehtävissä. Kirkkoherraa koskevat samat esteellisyyssäännökset ja tämän vuoksi hän ei enää välttämättä ole vaalilautakunnan jäsen, vaikka se on suositeltavaa.

Vaaliaikataulu

Tämän yleiskirjeen liitteenä on vaaliaikataulu, joka on laadittu uusien kirkolliskokouksen hyväksymien säännösten mukaisena. Siinä on siten jo huomioitu vaalipäivän siirto sekä uusi ennakkoäänestysajankohta ja näiden muutosten vaikutukset vaaliaikatauluun.

Vaalilautakunnan asettaminen

Vuoden 2018 seurakuntavaalien toimittamisesta seurakunnassa huolehtii vaalilautakunta. Vaalilautakunnan asettaa kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto. Vaalilautakunta tulee asettaa viimeistään 31.5.2018.

Kirkolliskokouksen päätöksen mukaan ehdokas tai hänen puolisonsa, lapsensa, sisaruksensa tai vanhempansa ei voi olla vaalilautakunnan jäsenenä eikä varajäsenenä. Puolisolla tarkoitetaan aviopuolisoa sekä ehdokkaan kanssa avioliitonomaisissa olosuhteissa tai rekisteröidyssä parisuhteessa elävää henkilöä. Vaalilautakuntaan kannattaa siten valita enemmän jäseniä kuin laissa edellytetään sekä riittävästi varajäseniä. Tällöin esimerkiksi tilanteessa, jossa vaalilautakunnan jäsen menettää kelpoisuutensa tehtävään, vaalilautakunnan kokoonpano on edelleen lain mukainen tai hänen tilalleen vaalilautakuntaan voidaan nostaa aiemmin nimetty varajäsen.

Lisäksi kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto voi päättää, että seurakunta jaetaan äänestysalueisiin, jolloin vaalilautakunta jakautuu jaostoihin. Jaosto on päätösvaltainen kolmijäsenisenä. Jaoston tehtävänä on huolehtia äänestyksen käytännön toteuttamisesta äänestysalueella.

Äänestysalueet

Varsinaisena vaalipäivänä jokaisessa seurakunnassa on yksi tai useampi äänestyspaikka, jonka tulee olla avoinna klo 11–20 välisen ajan. Kiertäviä äänestyspaikkoja ei siis tule järjestää. Jos seurakunnan alue on laaja ja tarvitaan useampi äänestyspaikka varsinaisena vaalipäivänä, tulee seurakunta jakaa äänestysalueisiin. Tällöin myös seurakunnan äänioikeutetuista jäsenistä tehtävät luettelot, eli äänioikeutettujen luettelot, tehdään äänestysalueittain. Jos seurakunnassa ei ole käytössä äänestysalueita, muodostetaan yksi yhtenäinen äänioikeutettujen luettelo. Seurakunnissa, joita koskee seurakuntajaotuksen muutos 1.1.2019 alkaen, voidaan äänestysalueisiin jakautuminen tehdä vain noudattamalla nyt voimassa olevia seurakuntarajoja.

Äänestysalueisiin jakautuminen ja seurakunnan yhteyshenkilö tulee ilmoittaa kirkkohallitukseen Satu Kettuselle sähköpostitse (satu.kettunen(at)evl.fi) huhtikuun loppuun mennessä. Äänestysalueisiin jako toteutetaan muodostamalla Kirjuriin digitoidut äänestysalueet. Seurakunnan, joka haluaa toteuttaa äänestyksen äänestysalueittain, tulee **piirtää alueiden rajat Kirjuriin 31.5.2018 mennessä.** Äänestysalueiden nimien tulisi olla mahdollisimman lyhyitä ja ne kirjataan järjestelmään mahdollisuuksien mukaan sekä suomen että ruotsin kielellä. Nimeämisestä annetaan tarkemmat ohjeet Kirjurissa. **Mikäli seurakunta ei ole jakautunut äänestysalueisiin, seurakunnassa voi varsinaisena vaalipäivänä olla vain yksi äänestyspaikka.**

Päätös äänestysalueisiin jakautumisesta on tehtävä ennen kuin vaalilautakunta asetetaan, jotta vaalilautakuntaan ja äänestysalueen vaalien toimittamisesta vastuussa oleviin jaostoihin osataan valita tarpeellinen määrä jäseniä.

Vaali asiakirjojen tilaaminen

Kirkkohallitus huolehtii seurakuntavaaleissa tarvittavien asiakirjojen painattamisesta. Tänä vuonna vaali asiakirjojen painattaminen toteutetaan yhteistyössä Grano Oy:n kanssa. Seurakunnat tilaavat vaali asiakirjat suoraan Grano Oy:ltä 28.2.2018 mennessä. Äänestyslippujen ja muiden vaalissa tarvittavien asiakirjojen painosmäärän selville saamiseksi seurakunnassa tulee arvioida tarvittavien äänestyslippujen ja muiden asiakirjojen lukumäärä, sekä tehdä tilaus tuon arvion perusteella. Vaali asiakirjojen tilaaminen em. päivämäärään mennessä on seurakuntien vastuulla. Kirkkohallitus ei tilaa lomakkeita eikä niitä siten ole saatavilla Kirkkohallituksesta tilausajan päättymisen jälkeen.

Äänestysliput

Vaalit toimitetaan siten, että äänestäjä äänestää **valkoisella äänestyslipulla** kirkkovaltuuston/yhteisen kirkkovaltuuston ehdokasta ja **oranssilla äänestyslipulla** seurakuntaneuvoston ehdokasta. Äänestysliput on tilattava eikä niitä voi painattaa tai kopioida seurakunnassa. Seurakuntayhtymään kuuluvat äänioikeutetut voivat äänestää ennakkoon myös yhtymään kuulumattomissa seurakunnissa. Tämän vuoksi myös yhtymään kuulumattomien seurakuntien tulee tilata oransseja äänestyslippuja ennakoöäänestäjiä varten. 1.1.2019 seurakuntayhtymän perustavien tai sellaiseen liittyvien seurakuntien tulee tilata neuvoston oransseja äänestyslippuja omaa äänestäjäkuntaansa varten, vaikka päätöksentekoprosessi asiasta olisi vielä kesken.

Muut vaaliasiakirjat

Äänestyslippujen lisäksi ennakkoäänestyksessä tarvittavat **vaalikuori ja lähetekuori** on tilattava. Viime vaaleista jäljelle jääneitä vaalikuoria ja lähetekuoria voi käyttää tulevissa seurakuntavaaleissa, sillä niihin ei ole tehty muutoksia.

Seurakunnat voivat tilata myös ennakkoäänestyksessä tarvittavia muita asiakirjoja eli **ennakkoäänestyksen ja kotiaänestyksen lähetekirjeitä, ilmoittautumislomakkeita kotiaänestykseen sekä luetteiloita ennakolta äänestäneistä**. Nämä lomakkeet löytyvät maaliskuussa myös verkko-osoitteesta info.seurakuntavaalit.fi, josta niitä voi tulostaa.

Vaaleja varten tullaan seurakunnissa perustamaan valitsijayhdistyksiä ehdokkaiden nimeämistä varten. Valitsijayhdistys perustetaan **valitsijayhdistyksen perustamisasiakirjalla**, johon liitetään **ehdokkaan suostumus ja vakuutus –lomake ja asiamiehen vakuutus –lomake**. Myös näitä lomakkeita voi tulostaa info.seurakuntavaalit.fi -sivulta maaliskuusta lukien.

Vaaliasiakirjat tilataan Grano Oy:n verkkokaupasta osoitteesta: store.multiweb.fi 28.2.2018 mennessä. Tilauksen hintaan lisätään toimitus- ja käsittelykulut, jotka riippuvat tilattavasta vaaliasiakirjojen määrästä. Toimitus- ja käsittelykulut sisältävät yhden toimituksen. Tätä myöhemmin tehtyjen tilausten kulut voivat olla suuremmat.

Grano Oy toimittaa tilaamiseen vaadittavat tunnukset seurakunnille tammikuun aikana. Määräajassa saapuneet tilaukset postitetaan painattamisen jälkeen seurakunnille 30.4.2018 mennessä. Grano Oy laskee suoraan seurakuntia lähettämistään asiakirjoista. Verkkokauppaan liittyvissä ongelmissa voi ottaa yhteyttä verkkokaupan asiakastukeen, asiakaspalvelu(at)grano.fi (avoinna arkisin klo 9-16). Muissa vaaliasiakirjojen tilaamiseen ja toimittamiseen liittyvissä asioissa yhteyshenkilönä toimii Jari Sarekoski (yhteydenotot ensisijaisesti sähköpostitse [jari.sarekoski\(at\)grano.fi](mailto:jari.sarekoski(at)grano.fi) p:0500 440 648).

Vaalikirje ja vaaliviesti

Äänestysalueisiin jakautuneiden seurakuntien tulee kirkon vaalijärjestyksen mukaan lähettää seurakuntansa äänioikeutetuille jäsenille ilmoituskortti viimeistään 30 päivää ennen vaalipäivää. Ilmoituskortti on osa Kirkon viestinnän koordinoimaa Vaalikirjettä, jonka seurakunnat voivat myöhemmin tilata info.seurakuntavaalit.fi-sivuilta. Kirjeeseen sisältyy ilmoituskortin lisäksi kirkkoherran tervehdys ja ehdokaslistat. Kirkkohallitus on parhaillaan kilpailuttamassa Vaalikirjeen tulostuspalvelua ja tiedottaa myöhemmin tilaamisen aikataulusta. Mikäli äänestysalueisiin jakautuva seurakunta ei tilaa Vaalikirjettä äänioikeutetuilleen, sen tulee itse järjestää ilmoituskortin painattaminen ja postitus.

Kirkon viestintä toimittaa vaaleja varten sähköistä Vaaliviesti-uutiskirjettä, jonka voi tilata info.seurakuntavaalit.fi-sivuilta. Myös jo lähetetyt uutiskirjeet ovat siellä luettavissa. [Info.seurakuntavaalit.fi](http://info.seurakuntavaalit.fi)-sivuilta on myöhemmin saatavissa kaikki aiemmin Sakastissa olleet vaalien tiedot ja aineistot.

Äänestyspaikkojen esteettömyys ja vaalisalaisuuden turvaaminen

Viime kevään kunnallisvaaleissa eduskunnan oikeusasiamiehen kansliasta tehtiin yllätystarkastuksia äänestyspaikkoihin. Tarkastusten jälkeen eduskunnan oikeusasiamies kiinnitti kannanotossaan huomiota äänestyspaikkojen esteettömyyteen, saavutettavuuteen ja vaalisalaisuuden turvaamiseen. Pyörä-

tuolia käyttäville äänestäjille ei ollut kaikissa äänestyspaikoissa omaa esteetöntä äänestyskoppia, jolloin he joutuivat suorittamaan äänestämisen syliin asetettavan kirjoituslavan avulla. Tällainen järjestely ei eduskunnan oikeusasiamiehen mukaan turvaa vaalisalaisuuden toteutumista, sillä kirjoituslavan näkösuojakaan ei takaa, etteivät muut paikallaolijat voisi nähdä äänestyslippuun tehtävää merkintää.

Seurakuntavaaleissa ennakoäänestyksen ja varsinaisen vaalipäivän järjestelyissä tulisi kiinnittää huomiota seuraaviin eduskunnan oikeusasiamiehen esille nostamiin asioihin:

- pyörätuolia, rollaattoria tai muita liikkumisen apuvälineitä käyttävillä äänestäjillä on käytössä **esteetön äänestyskoppi**. Esteetön äänestyskoppi on leveä ja sen kirjoitustaso sekä seinälle kiinnitetyt ehdokaslistat ovat riittävän matalalla pyörätuolia tai muita apuvälineitä käyttäville äänestäjille. Äänestyskopissa on mahdollisuuksien mukaan käytössä suurennuslasi ja lisävalo.
- **kulku äänestyspaikalle ja äänestystiloissa on esteetöntä**. Esteettömyyden toteutumisen osalta voi tarkastella mm. luiskien helppokulkuisuutta, kynnysten korkeutta, ovien avattavuutta ja invapaikoitusmahdollisuutta. Äänestyspaikan tilat eivät saisi olla liian pienet tai ahtaat apuvälineillä liikkumiseen.
- äänestyspaikan läheisyydessä on mahdollisuuksien mukaan tuoleja levähtämistä varten ja samasta rakennuksesta löytyy inva-wc.
- **opasteet** äänestyspaikalle ovat **näkyvillä paikoilla**.

KIRKKOHALLITUS

Jukka Keskitalo

Pirjo Pihlaja

ISSN 1797-0326